

شیوه نگارش مقاله‌های علمی در علوم زیستی

(دوره است سوم)

جنیس آر. متیوز، رابرت دبلیو. متیوز

رضا مستوفی زاده قلمفرسا

(عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز)

نازنین دریانی زاده

Successful Scientific Writing
A step-by-step guide for the
biological and medical sciences
Third edition

Janice R. Matthews and Robert W. Matthews Cambridge, 2008

شیوه نگارش مقاله‌های علمی در علوم زیستی (ویراست سوم)
تألیف جنیس آر. متیوز، رابرت دبلیو. متیوز

ترجمه رضا مستوفی‌زاده قلمفرسا، نازنین دریانی‌زاده

ویراسته الهام خزانه
طراح جلد: علیرضا دربان
نسخه‌پرداز: احمد میهن
حروفچین و صفحه‌آرایی: زهرا فاضل
ناظر چاپ: حمیدرضا ده‌چی
مرکز نشر دانشگاهی
چاپ اول ۱۳۹۵
تعداد ۵۰۰
چاپ و صحافی: ترام‌نگار
۲۶۰۰۰ تومان

نشانی فروشگاه مرکزی: خیابان انقلاب، رویه سینما سپیده، پاساژ خیبری، تلفن: ۶۶۴۱۰۶۸۶ ۶۶۴۰۸۸۹۱

17132164232923011111

فروش اینترنتی: www.bookiup.ir

حق چاپ برای مرکز نشر دانشگاهی محفوظ است

سرشناسه: متیوز، جنیس آر.، ۱۹۴۳-م. Matthews, Janice R.
عنوان و نام پدیدآور: شیوه نگارش مقاله‌های علمی در علوم زیستی / جنیس آر. متیوز، رابرت دبلیو. متیوز؛ [مترجم] رضا مستوفی‌زاده
قلمفرسا، نازنین دریانی‌زاده؛ ویراستار الهام خزانه. [ویراست سوم]
مشخصات نشر: تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۲۴۶ ص.

فروست: مرکز نشر دانشگاهی؛ ۱۵۰۸. علوم زیستی، زیست‌شناسی؛ ۴۱
شابک: 978-964-01-1508-4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: *Successful scientific writing: a step-by-step guide for the biological and medical sciences, 2008*.

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه

یادداشت: 3rd ed

موضوع: نگارش علمی و فنی — پزشکی

موضوع: Medical writing

شناسه افزوده: متیوز، رابرت دبلیو.، ۱۹۴۲-م.

Matthews, Robert W.

شناسه افزوده: مستوفی‌زاده قلمفرسا، رضا، ۱۳۴۹- مترجم

شناسه افزوده: مترجم دریانی‌زاده، نازنین، ۱۳۶۵-، nazzanin.doryanizadeh

شناسه افزوده: مرکز نشر دانشگاهی

شناسه افزوده: Iran University Press

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶/ش ۱۱۹/م ۲ R، رده‌بندی دیویی: ۸۰۸/۰۶۶۶۱ شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۰۵۸۶۴

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست

صفحه	عنوان
نه	پیشگفتار مترجمان
۱	پیشگفتار
۳	پیشگفتار ویراست دوم
۷	فصل ۱ آمادگی برای نوشتن
۸	جستجو و پژوهش
۹	بررسی جامع منابع علمی
۲۱	از اینترنت، هوشمندانه و به درستی استفاده کنید
۲۵	بهره‌برداری از سایر مجاری ارتباطی غیررسمی و رسمی
۲۷	پژوهش شما: تصویری کلی و دراز مدت
۲۷	مکانی را برای ارتباط انتخاب کنید
۲۸	انتشار رسمی: پیام شما نوع رسانه را تعیین می‌کند
۳۸	راههای دیگر انتشار
۳۹	نقشه موفقیت
۳۹	بدون برنامه‌ریزی یعنی برنامه‌ریزی برای شکست
۴۰	پیام خود را سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی کنید
۴۸	از سرقت ادبی احتراز کنید
۴۹	برای انجام کار از روش فرایند استفاده کنید
۵۲	فصل ۲ آماده‌سازی پیش‌نویس
۵۳	بر مشکلات حقوق نویسنده‌گی غلبه کنید

۵۶	ابزار کار و اشکالهای آنها
۵۷	برای بیشتر کردن توانایی‌تان در نگارش از واژه‌پردازها استفاده کنید
۵۷	در ابزاری که موجب سهولت نگارش شما می‌شود مهارت پیدا کنید
۶۲	برنامه‌های بررسی املا، دستور زبان، و اصلاح متن
۶۹	از ساختار استاندارد نگارش مقاله پیروی کنید
۶۹	مقدمه
۷۰	مواد و روشها
۷۲	نتایج
۷۳	بحث و نتیجه‌گیری
۷۴	سپاسگزاری
۷۴	منابع
۷۵	چکیده و خلاصه
۷۷	عنوان
۷۹	سایر موارد در صفحه عنوان
۸۰	از زمان فعلها برای نشان دادن وضعیت پژوهش استفاده کنید
۸۳	نیروی حرکت ایجاد کنید و آن را حفظ کنید
۹۰	فصل ۳ پشته‌های دیداری مطالب نوشتاری
۹۱	انتخاب و استفاده از ابزارهای کمک دیداری
۹۴	جدول
۱۰۲	شکل
۱۰۵	نگاره
۱۱۳	عکس و دیگر تصاویر مستند
۱۱۴	نگاره توصیفی
۱۱۸	گزینه‌های خود را ارزیابی کنید
۱۲۴	فصل ۴ پشته‌های دیداری مطالب گفتاری
۱۲۵	سخنرانیها

۱۲۶	انتخاب رسانه برای سخنرانی
۱۳۰	آماده‌سازی یک سخنرانی سستی مبتنی بر متن
۱۳۳	عناصر دیداری متن، جدول‌ها، و شکلها
۱۳۹	جدال بر سر پاورپوینت
۱۴۴	سخنرانی برای عموم مردم: عامل انسانی
۱۴۵	اضطراب خود را کنترل کنید
۱۴۸	ارائه سخنرانی
۱۵۰	نحوه برخورد با پرسشها
۱۵۲	ارائه پوستر: یک پرسش ساده
۱۵۴	آماده‌سازی پوستر
۱۵۸	ارائه پوستر
۱۶۰	فصل ۵ بازیابی به منظور افزایش انسجام
۱۶۱	کارکردن ثمربخش
۱۶۱	از سازمان‌دهی و بررسی روابط منطقی شروع کنید
۱۶۲	از قدرت تحت فرمان خود استفاده کنید
۱۶۴	بهبود تصویر کلی
۱۶۶	برای ایجاد وضوح، متن را بازنویسی کنید
۱۶۹	برای بهبود خوانایی، متن را بازنویسی کنید
۱۷۶	برای به دست آوردن ایجاز مطالب را خلاصه کنید
۱۸۲	هنگامی که یک متن، بیش از اندازه کوتاه است
۱۸۲	کوتاهه، سرینام و، دیگر شکلهای کوتاه‌شده
۱۸۸	خوشه اسم و رشته مروارید
۱۹۵	فصل ۶ بهبود واژه‌گزینی، سبک و ساختار دستوری
۱۹۶	واژه بهتری انتخاب کنید
۱۹۷	شناسایی و کاهش گنگ‌گفتارها
۲۰۵	از شیوه بیانی بی طرف و کلی استفاده کنید

۲۱۲	واژه درست را انتخاب کنید
۲۲۰	به اسامی و وابسته‌های وصفی مبهم توجه کنید
۲۲۱	فعلهای پرشورتری را انتخاب کنید
۲۲۱	فعلها را بررسی کنید
۲۲۳	فعلهای پنهان را آشکار کنید
۲۲۵	حالت معلوم و مجهول فعل
۲۳۰	مطابق فعل و فاعل
۲۳۲	تراف پيوندهای عجیب باشید
۲۳۲	مراجعة مبهم و توصیفگرهای نابه‌جا
۲۳۴	وجه ای، ضعف آویز
۲۳۸	دردسرهای ناشی از معاد چندتایی
۲۳۸	اسامی جمع و عبارتهای اسمی
۲۴۲	نکات دستوری مربوط به تکیه‌ها و فهرستها
۲۴۸	فصل ۷ بررسی نکات دستوری، اسامی فوت و فنهای نگارشی
۲۴۹	متن را دست‌کاری کنید
۲۴۹	نشانه گذاری برای ایجاد وضوح در متن
۲۶۵	از حروف بزرگ استفاده یکنواخت کنید
۲۷۰	اسامی علمی را صحیح به کار ببرید
۲۷۶	از واژه‌ها و عبارتهای بیگانه به منظور آماده کردن متن، نه تحت تأثیر قرارداد
۲۸۰	کاربرد دقیق اعداد را کنترل کنید
۲۸۱	نوشتن اعداد به صورت رقم در مقایسه با حروف
۲۸۶	استفاده از سیستم متریک SI در اندازه‌گیریها و مقادیر
۲۸۸	اعداد بسیار کوچک یا بسیار بزرگ
۲۹۰	بیان اعداد بر حسب درصد
۲۹۶	تمرین تصحیحات چندگانه

فصل ۸ بقیه ماجرا

آماده‌سازی برای انتشار

منابع و استنادها را دوباره بررسی کنید

چارچوب مطالب ارسالی را بازبینی کنید

مطلب ۱۰ ارسال کنید

قانون معرفی را به یاد داشته باشید

رفت و برگشت مطالب: داوری هیئت تحریریه مجله

نمونه پیش از چاپ را با دقت تصحیح کنید

جشن بگیرید که کتاب شما منتشر شد!

نکاتی در مورد چاپ کتاب در سطح بین‌المللی

خوانندگانی را که زبان دوم آنها انگلیسی است به روشی مؤثر مخاطب

قرار دهید

هنگام نگارش انگلیسی در نقش زبان دوم، از روشی کارآمد استفاده

کنید

اشکالهای غیرمنتظره در کاربرد واژه‌ها و دستور زبان رای نویسندگان

غیر انگلیسی زبان

مسائل اخلاقی

به داده‌ها و خوانندگان نوشته‌تان احترام بگذارید

متن را دوباره از نظر سرقت ادبی بررسی کنید

در معرض تهمت و افترای احتمالی قرار نگیرید

مسائل قانونی

نام تجاری

حق چاپ و تکثیر

اجازه‌نامه

امتیازنامه

۳۴۱	پیوست ۱ پاسخهای پیشنهادی به تمرینها
۳۶۶	پیوست ۲ گزیده‌ای از «پیش‌نیازهای یکنواخت برای دست‌نویسهایی که به مجله‌های زیست‌پزشکی ارسال می‌شوند: نگارش و ویرایش مقاله‌های علوم پزشکی»
۳۸۳	منابع منتخب
۳۹۱	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۴۰۸	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۴۲۵	نهمین واژگان و اصطلاحات پر استفاده لاتین در علوم زیستی
۴۲۷	منابع
۴۲۹	نمایه

تقدیم به استاد علم و اخلاق
دکتر کرامت‌الله ایزدپناه
استاد ممتاز دانشگاه شیراز
و چهره ماندگار ایران‌زمین

پیشگفتار مترجمان

مقاله‌های علمی افزون بر تبادل یافته‌های پژوهشی، مبنایی برای ارزیابی عملکرد و شایستگی علمی هستند و روزبه‌روز در میان جامعه دانشگاهی پژوهش کشورمان اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند. در کنار مسئله‌یابی و انجام پژوهش، که منجر به و ناوش علمی می‌شوند، رکن سوم پژوهشهای علمی، ارائه گزارش پژوهش است. با وجود آموزش‌های گسترده در سطوح مختلف، به نظر می‌رسد که توجه چندانی به آموزش نگارش علمی و نگارش نشده است. این موضوع زمانی بیشتر نمایان می‌شود که عناصر جهان امروز، مانند یکدست شدن جوامع علمی و توسعه فناوریهای ارتباطی نوین را هم به آن بیفزاییم. بنابراین، شیوه نگارش یافته‌های علمی به شکلی کارا و با رعایت استانداردهای جهانی، ابزاری است که نه تنها دانشجویان بلکه پژوهشگران نیز باید به آن مجهز شوند.

کتاب شیوه نگارش مقاله‌های علمی در علوم زیستی راهنمایی دقیق، کاربردی، و گام‌به‌گام است که به دانشجویان و محققان کمک می‌کند که به شیوه‌ای نوشتاری و مؤثر، جامعه علمی را از پژوهش خود آگاه کنند. کتاب حاضر علاوه بر پوشش دادن تمامی جنبه‌های فرایند نگارش، منبعی است که به آسانی درک می‌شود، موجز است و

دارای ساختاری مناسب، جامع، و سرگرم‌کننده است. تمرینها و مثالهای واقعی موجود در کتاب نشان از تجربه‌های گسترده پژوهشی نویسندگان دارد. ویراست کتاب نه تنها در نقش راهنمایی برای انتشار موفقیت‌آمیز مقاله‌ها در نشریات بین‌المللی کاربرد دارد، بلکه سایر جنبه‌های نگارش از جمله مسائل اخلاقی و قانونی مانند سرقت ادبی، داده‌های ساختگی، و انتشار الکترونیک را نیز دربرمی‌گیرد. به علاوه در این کتاب نکاتی عمیق، دقیق و کاربردی در مورد سایر صورتهای ارتباطات علمی مانند ارائه سخنرانی در کنفرانسهای علمی و ارائه پوستر نیز آمده است. در بخشهایی از این کتاب به شیوه واژه‌گزینی، سبک و ساختار دستوری در مقاله‌های انگلیسی، که زبان متعارف مقاله‌های علمی بین‌المللی است، به شیوه‌ای کاربردی و موجز اشاره شده است.

گروه این کتاب را می‌توان در اکثر رشته‌های علمی به کار برد، گروههای هدف اصلی این کتاب، دانشجویان کارشناسی ارشد، دکترای حرفه‌ای و دکترای تخصصی رشته‌های علوم زیستی مانند پزشکی، پیراپزشکی، دامپزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، کشاورزی، منابع طبیعی، سیلات، زیست‌شناسی، و زیست‌فناوری و همچنین محققان این رشته‌ها و سایر رشته‌های وابسته‌اند. شیوه نگارش این کتاب به شکلی است که علاوه بر خودآموز فردی، می‌تواند از آن به صورت مرجع دروس روش تحقیق یا نگارش علمی استفاده کرد یا آن را در حکم منبعی ممتاز در کارگاههای آموزشی دانش‌افزایی محققان و اعضای هیئت علمی دانشگاهها به کاربرد.

یکی از نقاط قوت این کتاب همکاری پژوهشگر و یک ویراستار علمی در نگارش آن است. نویسندگان کتاب حاضر خانم حسین متیوز و دکتر رابرت متیوز هستند. جنیس متیوز نویسنده و مربی نگارش در زمینه علوم زیستی است که ویراستاری کتاب، شیوه‌نامه‌های فنی، و صدها مقاله علمی را در زمینه علوم زیستی به عهده داشته است. دکتر رابرت متیوز استاد برجسته دانشگاه جورجیاست که حاصل پژوهشهای او در علوم زیستی انتشار بیش از ۱۶۰ مقاله پژوهشی است.

در این کتاب توجه به نیازهای مخاطب در زمینه آموزش نگارش، واژه‌گزینی، وجود منابع تکمیلی، شیوه کارای استفاده از واژه‌پردازهای رایانه‌ای، پایگاههای اطلاعاتی الکترونیک و اینترنت، و دهها نکته کاربردی دیگر، راهی عملی را برای پیوند زدن فرایندهای آزمایش، تفکر، و نگارش به وجود آورده است. نگاه به نقدهایی که در مورد

این کتاب در شبکه وب جهانی نوشته شده نشان می‌دهد که رویکرد نوین کتاب شیوه نگارش مقاله‌های علمی در علوم زیستی به بحث نگارش علمی، در عین جامعیت از آن ابزاری کاربردی ساخته که سازمان‌دهی و رهیافت آموزشی نوین آن ناشی از دقت نظر انتشارات دانشگاه کمبریج در زمینه چاپ کتابهای درسی دانشگاهی است.

به منظور حفظ یکدستی دانش‌واژه‌ها و اصطلاحات نگارشی در این کتاب از منابعی مانند انتشارات فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران کمک گرفته شده و پیوسته از واژه‌های مصوب فرهنگستان استفاده شده است. ترجمه حاضر، چندین بار ویرایش شده است، با این حال از خوانندگان محترم کتاب صمیمانه تقاضا داریم در صورت مشاهده هرگونه ابهام معنایی در متن کتاب، آن را از طریق نشانی پست الکترونیکی mostofir@shirazu.ac.ir اطلاع دهند تا در ویراستهای بعدی تصحیح شود. مترجمان از دقت نظر سرکار خانم دکتر بنفشه صفایی فراهانی دانش‌آموخته دکتری و جناب آقای مهندس حسین سییگان دانش‌آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز که با صبر و حوصله بسیار ترجمه را از دیگه یک خواننده بررسی کرده‌اند، بسیار سپاسگزارند.

رضا مستوفی‌زاده، مترجم، نازنین دریانی‌زاده
بخش گم‌پرسی دانشگاه شیراز

پیشگفتار

زمان در حال تغییر است. امروزه، باز به تبادل اطلاعات علمی به طور کارا، اهمیت بیشتری در مقایسه با قبل پیدا کرده است. در دهه اخیر شاهد انقلاب عظیمی در زمینه نحوه جمع‌آوری، پردازش، و تبادل اطلاعات هستیم. دو فناوری اینترنت و رایانه‌های شخصی، تقریباً روش کار همه افراد را تغییر داده است.

در راستای این تغییرات، ما نیز در ویراست سوم به صورت گسترده مطالب این کتاب را بازنگری، به‌روزرسانی، و بازسازی کرده‌ایم. امیدواریم که این کتابچه راهنمای گام‌به‌گام برای شما خوانندگان، چه کسانی که برای اولین بار قصد آشنایی با زندگی یا سخنرانی دارید و چه متخصصان با تجربه در رشته‌های علوم زیستی و پزشکی مفید باشد.

به دلیل اینکه پیام ما در پیشگفتار ویراست دوم برای این ویراست نیز مصداق دارد، آن را در این ویراست نیز آورده‌ایم. امیدواریم که از خواندن این کتاب لذت ببرید.

جی. آر. ام.

آر. دبلیو. ام.